

Te regresne pravde pa se preprečijo na ta način, da zahteva konsorcij istočasno s plačilom od cenilne komisije določenega prispevka, da odstopi zadružnik svoje regresne pravice konsorciju in da vztraja pri tej zahtevi s pripombo, da bi se v nasprotnem slučaju ne mogel zadovoljiti s plačilom prispevka, marveč da bi v tem slučaju skušal izterjati ves primanjkljaj pri dotičnem zadružniku.

Ako se v tem oziru dosledno in strogo postopa, se bo menda vsak zadružnik odločil k cesiji svojih regresnih pravic.

Preostaja le še vprašanje, če ne padejo zadružniki pri tem načinu finalizacije v konkurz zapadle zadruge z n. z. iz Scile v Karibdo, in če se ne izročijo zadružniki upnikom sami na milost in nemilost, kakor v primeru postopanja v zmislu cit. zak.

Na prvi pogled bi bilo morda temu vprašanju pritriditi; ako se pa upošteva, da je finalizacija s pomočjo konsorcija vsled koncentracije dela cenejša in razdelitev prispevka na posameznega zadružnika pravičnejša, ako se uvažuje, da prepreči ta način finalizacije po končanem konkurzu takojšnjo izvršilno postopanje posameznih upnikov in da omogoči plačilni zmožnosti posameznega zadružnika primerno, neprenagljeno izterjanje prispevka — tedaj se bo moralo — kakor se je to že v praksi izkazalo — priznati, da je označeni način finalizacije z ozirom na današnje razmere na denarnem trgu vsaj upoštevanja in natančnejšega razmotrivanja vreden.

Načrt hrvaškega civilnega pravnega reda.

Spisal c. kr. višji sodni svetnik **Ivan Kavčnik.**

V naše prijetno iznenadenje je izšel pred kratkim kot priloga »Mjesečniku« »Izvestitelj« načrt osnove zakona o sudskom postupku u građanskim pravnim sporovima (gradj. parnični postupnik«.)

Kot star procesualist sem se takoj vrgel z vso vneto na to, za našo sosedo epohalno delo, a žalibog moram premotrivanje prekiniti, ker me kliče — zvančno putovanje. Ko se povrnem in če mi bode le količkaj časa na razpolago, se hočem obširneje baviti na

obče in po posameznih delih s tem zakonodajskim fenomenom na našem jugu. Za sedaj le to-le.

Del, ki obsega določbe sodnega opravnika (J. N.) je, kakor se izvaja v motivih, povzet po večini iz novega ogrskega zakona, civilni pravni red sam pa ponajveč iz našega zakona. Kar se tiče poslednjega, je uporabljen tudi že naš načrt zakona o razbremenitvi sodišč. Pogrešam pa nekaj. Zakaj se sprejema zgolj v našem civilnem pravnem redu vzakonjeni material in ne tudi dopolnilne odločbe najvišjega sodišča ter razni ukazi justičnega ministrstva?

Znano je, koliko je nastalo pri nas kontroverz takoj ko se je zakon razglasil — in tudi že preje — in kako opravičene so bile nekatere graje. Justična uprava jih je morala sama priznati in pomagala si je ob eni strani s tem, da je poklicala na pomoč vrhovno sodišče, ki je potem odpravilo mnogo dvomljivosti in pomanjkljivosti s svojimi judikati, deloma pa s tem, da je sama izdala nebroj ukazov in naredb o uporabi novih zakonov. Spominjam tu le na predpise o zamudni sodbi. In vendar so v »načrtu« povzeti zgolj dotični paragrafi našega civ. prav. reda.

In naš »dejanski stan« (»presudne činjenice« § 495. št. 4 načrta) je tudi prevzet. Svetoval bi odločujočim faktorjem, da vprašajo pri našem justičnem ministrstvu, v katerem stadiju se sedaj nahaja pri nas to vprašanje. Toliko vem gotovo, da se je pred leti proučevalo o odpravi dejanskega stanu.

Po mojih mislih je dejanski stan — nu recimo slepič v organizmu civilnega procesa. Prav nobene resne organske funkcije nima, pa muči do živega in tira v obup ubogo paro prvostopnih sodnikov.

Potem prizivno postopanje. Prepričan sem, da se bodete bridko kesali, ako prevzamete to poglavje našega civ. pr. reda tako nekritično, kakor se to predlaga v načrtu.

Odbor društva »Pravnik« me je povabil, da bi prihodnjo zimo napravil predavanje o prizivnem postopanju. Upam, da mi bo mogoče odzvati se temu vabilu.

Potem nam bo dana prilika, da se z vsakim posameznim delom mehanizma prizivnega postopka ponatanko bavimo in upamo, da se bo tudi za načrt hrv. civ. pravnega reda našel marsikak koristen nasvet. Povedal pa bi že danes rad to-le.

Nikarte ne bodite sužnji principa nedopustnosti novot, kakor smo mi. Ta okrutnež zahteva pri nas na resnici in pravici toliko

žrtev, da bi ga mogli nasvetovati le našim najhušim sovražnikom, ne pa sobratom.

Pravdni postopek bodi socijalen. Socijalno pa ni, če se pravu neuki stranki, ki na prvi stopinji ni bila zastopana po odvetniku, odvzame vsaka možnost, uveljaviti šele pozneje stvari, ki se pokažejo kot za rešitev pravde važne. Drugače je, če ima stranka odvetnika že na prvi stopinji. Tu se pač more in sme po vsej pravici pritisniti na strokovnjaka, ki živi od pravnega zastopanja, da takoj navede vse, kar je njegovemu zastopancu v korist. Če tega ne stori, potem naj se le med sabo pomenita — stranka in on —, kdo je kriv. Naj se nikar ne ugovarja, da je sodnik primoran zastopati stranko, ki nima odvetnika. To prvič ni res, ker naloženo mu formalno in materijalno vodstvo po judikaturi vrhovnega sodišča ne sega tako daleč, da bi sodnik moral izpraševati stranko po vsakojakih ugovorih. Pa če bi tudi bilo res, bi to nikakor ne bilo ekvivalentno z zastopanjem po odvetniku. Le-ta ima čas, da si stranko povabi k sebi v pisarno in se z njo natančno informira. Sodnik si subtilne informacije ne more pridobiti, ker je vse kaj drugega, če se odvetnik in klijent med sabo razgovarjata o stvari in napravita bojni načrt, kakor pa če mora stranka v teku razprave v navzočnosti nasprotnika in morebitnega njegovega strokovnega zastopnika podajati odgovore in samostojne navedbe. Tudi se ne more tako zaupno obrniti na sodnika, kakor do najetega posvetovalca. Misлити mora na to, da v prvi vrsti nima pred sabo svojega zastopnika, ampak sodnika, ki bo tudi sodil o resnicoljubnosti. To pa povzročuje ženiranost in tesnosrčnost pred sodnikom.

Po mojih mislih je treba najti način, da stranke, ki na prvi stopinji niso bile zastopane po odvetniku, v prizivnem postopanju od novih navedb ne bodo povsem prekludirane.

Najbolj mučno za prizivnega sodnika je, ko vidi da bi prizivatelj, ki si najame odvetnika šele za prizivno postopanje, zmagal, če bi bil navel na prvi stopinji, kar skuša sedaj zaman uveljavljati na prizivni instanci. In žalibog taki slučaji niso redki.

